

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

I. S. Aurelii Vita Prior

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

AUCTORE
H. D.

cranii partibus apparet detritior, deprehendere est id caput primum Hirsaugiae publicae venerationi a corpore seiunctim expositum, crebris opem pelentium osculis, attactibus et rosariorum affricu fuisse delibatum et haud dubie infirmis supplicantium capitibus imponi solitum (1). » Jampridem tamen Zwifaltenses reliquias sancti episcopi acceperant, nam inter sacra cimelia quae

anno 1656 eis remissa sunt numeratur os brachiale divi Aurelii episcopi, a principe Eitelio Friderico Zollerae et Hechingae domino olim acceptum. Hodie in ecclesia Zwifaltensi altare habetur S. Aurelio sacrum, in quo eiusdem caput asservari censetur (2). In catalogis reliquiarum Scaphusiensium et Sangallensium S. Aurelii nomen inscriptum est (3).

(1) Ibid., p. 345-46. — (2) O. HAFNER, in *Studien und Mitteilungen aus dem Benedictiner- und*

Cistercienser-Orden, t. XVI (1895), p. 430, num. 3. — (3) Quod nobis rescripsit v. cl. E. A. Stückelberg.

I. S. AURELII VITA PRIOR

E codicibus bibliothecae Stuttgartensis HB. XIV. 13 (= S), bibl. Sancrucensis 13 (= H), bibl. Campiliensis 60 (= L), bibl. Mellicensis (= M). Cf. *Comm. praev. num. 7.*

B

Vita S. Aurelii confessoris ex authentico renovata¹.

Prologus.

1. Gloriam¹ sanctitatis miraculorumque virtutes quas Christus in sanctis suis ad laudem gloriamque nominis sui ostentare dignatus est universus paene resonat orbis, totaque catholica inde exultat mater ecclesia. Quorum² quaedam laboribus catholicorum patrum stilo digesta utilitati legentium per innumera inconcussa inlilitataque saecula permanent reservata; quaedam vero et ut ita dicam innumera vel penitus silentio oppressa sunt, aut si forte stilo prolata, ita rusticano usu sunt edita, ut fastidium magis quam ullam efficaciam curioso conferant lectori. Quorum² etiam quia quam plurima scriptorum sunt vitio depravata, si perspicacium virorum sagax industria fuisset adhibita, ratione veraci vigilantia cura perspecta, ad lineam recti tramitis ita potuissent Christo propitio dirivari, ut non satis a vero directoque exorbitarent calle. Haec idcirco protuli, quia nuper a fratribus quibusdam rogatus sum ut vitam sancti Aurelii confessoris Christi, quae etiam tali aliquo modo, quo praediximus, non solum verborum compositione verum etiam sensuum dilacerata atque corrupta est, adhibita diligentia emendare inciperem; quam oboedientiam libenti animo, Dei omnipotentis misericordia fretus, amplexus sum, quia Christi domini nostri gratia praecedente confessorisque sui suffragantibus meritis, verba quae in gestis illius discrepantia casibus vel etiam recto loquendi³ genere dissona reperimus ita corrigere studemus, ut nullo modo nodum mendositate crimenque fallacie incurramus.

Lemma. —¹ Vita S. Aurelii episcopi M; eodem die Aur. ep. H; lemma om. L.

1. —¹ prologum om. H, L, M. —² quarum S. —³ corr., prius loquendo S.

2. —¹ hic inc. H, L, M. —² quae H, L, M. —³ ep. ipsius apice H, L, M. —⁴ partim supra lin. corr. S. —⁵ qui prius quid, tunc supra lin. corr. S. —⁶ prius invicti modo nec, corr.: invicti ex-

2. Igitur¹ beatus Aurelius provincia Armeniae ortus atque nutritus fuit (1). Nam nutrimenta adolescentiae illius, quae ad tam felicem calcem pervenerunt, optima fore indubitanter credimus. Sed² quia memoriae nostrae aliquo scripturae indicio inserta non fuerant, silentio praeterimus, ea tantummodo recolentes, quae de apice episcopatus ipsius³ vel de contentione, quam contra perversissimam⁴ sectam arrianae haereseos illum egisse cum reliquis, qui tunc⁵ temporis praefatores Christi invicti noscuntur, experti⁶ sumus, nec eiusdem sancti viri gesta ceterorumque eodem in tempore pro fide Christi⁷ acta certamina ad purum digerere possumus, nisi eiusdem haereseos aliqua indicia sagacitati lectoris enodare temptemus, pauca⁸ de eiusdem haereseos initio, necnon de ferventissima ipsius persecutione memoriae mandare curabimus.

3. Temporibus siquidem¹ Constantini christianissimi imperatoris, presbyter quidam Alexandriae exstitit Arrius nomine, qui² prava quaedam de fide Christi³ proferre, et⁴ quae nunquam antea in quaestionem venerant, coepit; abscondere scilicet⁵ ac separare ab illa aeterna et ineffabili deitatis substantia vel natura Filium conabatur. Quae res plurimos in ecclesia⁶ conturbabat. Sed cum Alexander eiusdem urbis episcopus plurimis ammonitionibus a pravo incepto illum cuperet revocare, et res ei nullo modo ex sententia cederet, plurimosque iam⁷ ab illo corruptos non solum ibidem, verum etiam per alias urbes comperisset, perniciosum fore credens, si dissimularet a talibus, plurimis consacerdotibus⁸ rem indicat⁹; dumque quaestio latius innotescit¹⁰, sermo usque ad aures reli-

perti sumus S. —⁷ Christi fide H, L, M. —⁸ ideoque H, L, M.

3. —¹ itaque H, L, M. —² om. S. —³ Christi fide H, L, M. —⁴ om. H, L, M. —⁵ om. S. —⁶ in ecclesia plurimos H, L, M. —⁷ etiam H, L, M. —⁸ et sacerdotibus H, L, M. —⁹ indicare H, L, M. —¹⁰ innotesceret M.

(1) Titulum Mediolanensem male interpretati sunt qui haec excogitaverunt. *Comm. praev. n. 3, 4.*

A giosi principis pervenit. Tum ¹¹ ille ex sententia sacerdotum apud urbem Nicaeam ¹² episcopale concilium convocat; ibi Arrium ¹³, trecentis decem et octo episcopis residentibus, adesse iubet, ac de eius propositionibus quaestionibusque ¹⁴ iudicari. Cumque diutino tractatu assertiones eius discuterentur et, quid adversus illas ¹⁵ teneri deberet aut statui, summa cum libratione quaereretur, post assiduum creberrimumque tractatum, placet omnibus ¹⁶ ac velut uno cunctorum ore et corde decernitur omouision ¹⁷ scribi debere, id est eiusdem cum Patre substantiae Filium confiteri, id firmissima omnium sententia roboratur. Defertur sacerdotalis concilii sententia ad Constantinum. Ille tanquam a Deo prolatam veneratur. Cui si qui temptassent obniti, in exilium ¹⁸ protinus se protestatur acturum. Sex ergo tantummodo cum Arrio se patiuntur expelli; sicque usque ad exitum vitae paene Constantini fides catholica inconcussa permansit. Postea vero diabolicis fraudibus surripientibus, per quandam presbyterum partibus Arrii faventem eadem haeresis ¹⁹ acriter pullulare ²⁰ coepit. Quod quia longum est in tam brevi opusculo ²¹ replicari, omittimus atque ad id, propter quod rationem ipsam enarrare coepimus, redire conamur. Si ²² quis tamen de hoc aliquid ²³ plenius nosse desiderat, decimum ecclesiasticae historiae librum percurrere satagat (1).

post Constantinum. 4. Igitur post excessum Constantini Augusti, cum filiis ipsius rerum summa ¹ traderetur ², secta turpissima, quam ³ supra nominavimus, semine vipereo quasi de inferis caput extollens, faciem ecclesiae foeda colluvie ⁴ maculavit. Cumque post multa, quae replicari perlongum est, Arrius de exilio revocatus apud Constantinopolim turpissima morte spiritum exhalaret, nihilominus iniqua cottidie convalescente ⁵ secta, multi sanctorum exilio trusi sunt. Quo tempore etiam Liberius papa urbis Romae, quamvis mature iussu principum revocatus, tamen exilio est traditus. Et quia isdem ⁶ vir apostolicus, Deo propitio, in fidei firmitate stabilissimo ⁷ constitit fundamento, sententiam, quam Petro apostolo Christus promiserat, in illo credimus roboratam: Ecce satanas expetivit vos, ut cribraret sicut ⁸ triticum. Ego autem rogavi pro te ⁹ ut non deficiat fides tua; et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.

Concilium Mediolanense. 5. Ea igitur ¹ tempestate, qua diabolicus turbo tam foeda contagione maculabat ² ecclesiam,

iussu principis ³ etiam occidentales ⁴ episcopi ad consensionem Arrianae ⁵ haereseos fatigari coeperunt atque propter hoc apud Mediolanium ⁶ episcoporum concilium congregatur, pluresque eadem perfidia decepti sunt. Dionisius vero ⁷, Eusebius, Paulinus, Rhodanus et ⁸ Lucifer, dolum esse in negotio proclamantes, in exilium trusi sunt. His etiam iunctus est Hilarius. E quibus Dionisius ⁹ Mediolanensis episcopus nimis admodum fatigatus iniuriis, lictorum demum manibus traditus, in provinciam Armeniam ¹⁰ deductus, ibique in civitate quadam, quae Reditio nuncupatur (2), relegatus ¹¹ est. Contigit vero ¹² S. Dionysius exsul beatum Aurelium episcopatus officio eandem ecclesiam strenue gubernasse, quo beatum Dionysium ob defensionem catholicae fidei firmiter consistentem vis fervida propriis e sedibus iussu pepulit principum finibusque Armeniae ¹³ provinciae civibus oppidi praefati relegatum ¹⁴ copulavit.

6. Denique ubi ¹ felicissimus sacerdos Christi ² Aurelius adventum Dei famuli illuc ³ adventantis audivit, mox ad illum gratia visitandi summa alacritate properavit. Cumque se invicem athletae Christi dulcissimis vitae colloquiis salutare coepissent, inter amplexus mutuos prae gaudio fletum continere nequiverunt ⁴. Erat enim idem vir Aurelius scientia divinarum scripturarum ita integerrime, Christi concedente gratia, repletus, scutoque fidei christianae galeaque spei tam forti tectus munimine, ut nullum omnino aditum ⁵ lupis insidiantibus Christique ovile praedare cupientibus praerberet accessum, quamvis tunc vel maxime ⁶ Arrianorum ferret insana crudelitas. Sed nihil in sancto viro praevaluit perversi ⁷ dogmatis fortitudo ⁸, quia fidem ⁹, quam ¹⁰ patres catholici in religiosissimo sanxerunt Nicaeno concilio ¹¹, inviolabilem purissimo conservabat in pectore, omnesque ¹², quos repperit sanae doctrinae aliquo ¹³ modo contrarios existere, assertionem veritatis firmissima auctoritateque eloquiorum divinarum utriusque testamenti paginis sumpta plenissima ratione vincere ¹⁴ studuit; poenam ¹⁵ nihilominus gehennae atrocissimam securitatem in tam ¹⁶ prava obstinatione persistentibus crudeli comminatione promiserat. O mira atque ineffabilis dispensatio ¹⁷ supernae pietatis, quae ad convincendam superandamque pravitatem perversorum unanimem semper in fide atque ¹⁸ dilectione concor-

VITA I

S. Dionysius exsul

ab Aurelio excipitur.

F

¹¹ tunc H, L, M. — ¹² Nixam H, L. — ¹³ (ibi Arrium) om. L. — ¹⁴ que add. corr. L. — ¹⁵ om. L. — ¹⁶ add. sup. lin. L. — ¹⁷ omoyision L, M. — ¹⁸ exilio S. — ¹⁹ (eadem haer.) om. S. — ²⁰ pullulare S. — ²¹ corr., prius opusculo S. — ²² corr., prius sed S. — ²³ om. H, L, M.

4. — ¹ summam H, L. — ² tradider//nt H; tradider L. — ³ quod L, et supra lin. add. ut. — ⁴ conluviae S; colluvione H, L, M. — ⁵ inalescente L. — ⁶ idem H, L, M. — ⁷ stabilissimo S; stabilissima H. — ⁸ quasi L, M. — ⁹ pro te rogavi H, L, M.

5. — ¹ om. L. — ² maculavit H, L, M. — ³ principum H, L, M. — ⁴ corr., prius occidentalis S.

— ⁵ om. S. — ⁶ Mediolanum H, L, M. — ⁷ om. H, L, M. — ⁸ om. L. — ⁹ Dionysius H, L, M et ita porro. — ¹⁰ Armoeniam S; est add. H, L, M. — ¹¹ religatus S. — ¹² Armoenie S. — ¹³ religatum S.

6. — ¹ corr., prius vir L. — ² Dei L. — ³ om. L. — ⁴ nequiverant S. — ⁵ de add. L. — ⁶ maxima H, L, M. — ⁷ perverse S. — ⁸ tortitudo S. — ⁹ om. S. — ¹⁰ sancti add. H, L, M. — ¹¹ con. Nic. H, L, M. — ¹² que om. M. — ¹³ ullo H, L, M. — ¹⁴ vel vincere H, L, M. — ¹⁵ plenam L et H ante corr. — ¹⁶ (in tam) vitam L. — ¹⁷ dispositio L. — ¹⁸ et H, L, M.

(1) De his et sequentibus, lege RUFINI Hist. eccles., X; SULPICI SEVERI Chron. II, 39. — (2) Civitatem Ridditionem in Armenia sitam esse

imperite ex Aurelii epitaphio deduxerunt hagiographi. Comm. praev. n. 3.

VITA I

diam connectit¹⁹ mentibus electorum. Tali namque tamque²⁰ inenodabili vinculo caritatis sacerdotes Christi beatissimus Aurelius atque Dionisius in amore copulati sunt Salvatoris, ut in Dei laudibus ymnisque caelestibus diebus noctibusque infatigabili cursu persistentes, Christum in eorum pectoribus habitare²¹ habitaculumque illos sancti Spiritus²² exstitisse nullus fidelium dubitaret.

Miraculis
uterque
coruscat.

7. Iamque adeo fama virtutis beatorum praesulum enituit, ut in virtute domini nostri Iesu Christi plurimis infirmis variisque detentis languoribus medelam¹ pristinae conferrent sanitatis. Et quicumque sacri corporis sanguinisque Christi illorum manibus consecrati communicatores exstiterant, omni deinceps, quam pridem sibi² inesse sentiebant, infirmitate carebant. Denique, per aliquanta annorum curricula tam miris tamque praeclaris³ fulsere miraculis, ut omnes circumquaque provinciae concurrere festinarent atque in laudibus Salvatoris plurimorum ora prorumperent, quia tam perfectos tamque mirificos medicinae caelestis artifices Armeniae provinciae destinasset.

B

Communi-
nem
sepulturam
optant.

8. Fertur inter cetera id temporis a servis Christi peracta miracula conventio quaedam inter commilitones Christi fore mirifica, quatenus¹ ubicumque, divina disponente providentia, spiritum caelo praemitterent², illic³ etiam eorum⁴ corpora pariter terra contegeret, ut, quorum corda in superno amore indivisibili caritate iugiter flagrabant, eorum etiam ossa mortua nullo modo secernerentur in tumulo (1). Contigit vero inter haec, intruente languore, beatum Dionisium obitum suum per spiritum appropinquare sensisse⁵ finemque cursus sui atque certaminis fuisse completum; quod⁶ felicissimo⁷ consacerdoti⁸ non celat. At beatus Aurelius tali se sentiens solacio caruisse, ingenti maerore⁹ luctuque percussus, rivis lacrimarum ubertim faciem inrigasse perhibetur. Beatus vero Dionisius, non inmemor pristinae sedis, civiumque, propter quos tanta pertulerat, recordatus, petiit a beatissimo viro Aurelio quatenus, si fieri potuisset, corpusculum¹⁰ Mediolani sepulturae traderetur. Beatus vero Aurelius petitioni illius nil obiciens¹¹, excepto quod tempus exspectabat opportunum¹², quando absque ullo maris¹³ periculo tam pretiosum thesaurum partibus¹⁴ Italiae reportaret.

S. Dionysii
corpus

ab
Aurelio

9. Interim vero dum prosperum eventum itineris praestolatur¹, annis aliquantis intercurrentibus, tam magna tamque mirifica miracula²

per servum suum Aurelium Christus ostendere dignatus est, ut die noctique populorum concurrentium suosque³ aegros vel daemone obsessos deferentium turba confluere nullo modo cessaret. Nam quia medicinam caelestis solacii tam in corporum validudine quam etiam in recuperatione mentium in viro sanctissimo omnes undique adventantes agnoverant, quasi ad sinum matris parvuli, ita ad illum cotidie populi caterva concurrere⁴ festinabat. Sed vir Deo plenus, quamvis tam sanctis occupationibus indesinenter obstrictus exsisteret⁵, tamen petitionem sanctissimi consacerdotis sui oblivioni nullo modo tradebat. Nam tandem, superna dispensatione⁶ moderante, aptum tempus itineris explorans, data nautis mercede, quam illi naulum nuncupant, sacroque corpusculo linteis involuto navique imposito⁷, cursu⁸ prospero, Christo duce, aequare peragrato, litus attigit italicum, atque exinde calle rectissimo pervenit Mediolanum⁹. Quo audito, cives urbis illius cum ingenti gaudio occurrere festinarunt, laudum Christo¹⁰ praeconia referentes, quod proprio non fuissent privati patrono, sumptoque beatissimi sacerdotis corpusculo, summa cum reverentia¹¹ sarcophago¹² collocarunt.

Mediola-
num
deductur,

E

10. Quo tempore beatus Ambrosius, defuncto Auxentio¹ haeticorum episcopo, pontificatus² officio functus eandem strenue gubernabat ecclesiam. Cumque beatissimus sacerdos Christi Aurelius post commendationem beati Dionysii ad patriam reverti voluisset, supra memoratus pontifex beatus Ambrosius non praebebat assensum; quin potius, ut erat vir disertissimus omnique scientiarum flore adornatus, blandis monitis suavibusque³ conloquiis, ut secum remaneret, exortabatur. « Ne nos, » inquit, « frater, deseras neque derelinquas. In promptu est⁴ ut perficias quod dudum sponderas, ut qui inter tot discrimina contrariorum⁵ dogmatum varietatemque diversorum⁶ scismatum unam eandemque inconcessam catholicam fidei⁷ regulam⁸ pari sensu servavimus, pariter etiam, quoad usque Christus iusserit, vitae caelestis praeconia perennisque regni melle dulciora mutua⁹ conserere¹⁰ in laude Creatoris festinemus eloquia. » At felicissimus confessor Christi Aurelius, ammonitionem beatissimi Ambrosii quasi Christi ore prolatam ardentem amplectens, parvum quod supererat¹¹ spatium huius instabilis vitae ymnis Dei laudibusque continuis diebus noctibusque caelo praemissis, orationibus creberrimis¹² cum beato transegit Ambrosio (2).

Rogante
S. Ambro-
sio

Aurelius
Mediolani
commora-
tur;

¹⁹ conectit S. — ²⁰ om. L. — ²¹ facerent *add. al. man. in H.* — ²² Sp. sancti H, L, M.

7. — ¹ medellam S. — ² sibimet H, L, M. — ³ denique tam miris tq. pr. per al. ann. curricula H, L, M.

8. — ¹ quatinus H, L, M. — ² premitente L. — ³ illuc S. — ⁴ illorum H, L, M. — ⁵ sentisse H, L, M. — ⁶ om. S. — ⁷ felicissimum H, L, M. (*cf. n. 10* felicissimus confessor); et *add. L, M, et ante corr. H.* — ⁸ sacerdotem H, L, M. — ⁹ *corr. S.* — ¹⁰ *ipsum add. S.* — ¹¹ eius nihil obiciebat H, L, M. — ¹² expectabat oportumum S. — ¹³ pelagique *add. S.* — ¹⁴ *add. supra lin. L.*

9. — ¹ praestulatur S. — ² om. H, L, M. —

³ que om. L, *eras. in H.* — ⁴ conc. p. caterva H, L, M. — ⁵ obsisteret L. — ⁶ dispositione H, L, M. — ⁷ sacrumque corpusculum linteis involutum S. — ⁸ que *add. L.* — ⁹ Mediolanum H, L, M. — ¹⁰ om. H, L, M. — ¹¹ diligentia S. — ¹² sarcophagum H, L, M.

10. — ¹ Auxentio S. — ² episcopatus L. — ³ suavisque S. — ⁴ enim *add. H, L, M.* — ⁵ tot adversariorum discrimina H, L, M. — ⁶ diversarum S. — ⁷ fidei catholicae H, L, M. — ⁸ gloriam L. — ⁹ mutuo H, L, M. — ¹⁰ conferre L, vel conserere *add. sup. lin.* — ¹¹ superest L. — ¹² orationes creberrimas H.

(1) S. Aurelium eo loco depositum fuisse ubi S. Dionysius a saeculo plus quam integro iam quiescere dictum est. *Comm. praev. n. 3.* —

(2) Ambrosium anno 397 obiisse, Aurelium vero anno 475 non perspexit hagiographus.

A 11. Mira igitur¹ omnipotentis Dei² dispensatione atque ineffabili providentia rerum contigit eventus, ut, quod sancti Dei praesules de suorum commendatione corporum finibus Armeniae commanentes olim condixerant, hoc ex improvise³ eius corpus partibus Italiae completeretur. Nam eodem, quo illuc advenerat⁴, anni cursus circuitu revoluto, cum anniversarii⁵ depositionisque⁶ dies sancti Dionisii confessoris Christi⁷ immineret, eodem ipso die dormitio atque ad regnum Christi⁸ perpetuum evocatio sancti Aurelii contingebat. Tuncque⁹ omnis ambiguitas circumquaque¹⁰ mantentium abscissa¹¹ est omnisque credulitas roborata credentium¹², ut nullatenus illorum dubitarent coniungi¹³ corpuscula, quorum Christus ad suum regnum et gloriam animas uno eodemque in tempore convocare dignatus est. Uno igitur aggere unoque gremio telluris, duobus tamen mausoleis¹⁴, sanctorum confessorum Christi corpora cum ingenti gloria condebantur. O meritum sublime sanctorum, quos ita Christi gratia coronavit, qui pari fruere fide¹⁵, communi- que in saeculo atque infatigabili se invicem caritate foverent, quin¹⁶ etiam caelesti in¹⁷ sede coniuncti gaudio, perenni perfruantur angelorum consortio¹⁸, omnibusque¹⁹ integra fide poscentibus per eorum patrocinia hactenus²⁰ largiuntur beneficia, praestante domino nostro Iesu Christo, qui cum aeterno Patre et Spiritu sancto vivit²¹ et regnat in saecula saeculorum. Amen²².

Translatio eiusdem.

12. Neque hoc de sancto Aurelio reticendum

11. —¹ om. H, L, M. —² Dei omn. H, L, M. —³ improvise S. —⁴ venerat H, L, M. —⁵ anniversarius H, L, M. —⁶ depositionis H, L, M. —⁷ c. Christi D. H, L, M. —⁸ om. H, L, M. —⁹ que om. H, L, M. —¹⁰ circum H, L, M. —¹¹ abscissa S. —¹² om. H, L, M. —¹³ iungi H, L, M. —¹⁴ mausoleis S. —¹⁵ fide fr. H, L, M. —¹⁶ parili H, M; pariter L. —¹⁷ in cael. H, L, M.

puto, quod nuper¹ de translatione corporis ipsius temporibus Hludouici² christianissimi imperatoris agnovimus(1). Quidam etenim³ Vercellensis episcopus Notingus (2) nomine ab archiepiscopo Mediolanensi corpus sancti Aurelii magnis precibus impetravit atque ad suum episcopatum Vercellis⁴ primitus convexit⁵. Et quia idem praefatus episcopus partibus Germaniae ducatu Alamanniae non ignobili stirpe ortus atque nutritus est, in quodam secessu cuiusdam saltus territorii sui amoenissimum locum explorans, dignissimum habitaculum tantoque mansore capacem studuit praeparare mansionem. Cum consensu igitur praedicti imperatoris christianissimi⁶ populi zelo fidei Christique amore perculti et⁷ partibus Germaniae conglobati, una cum praefato episcopo Vercellis devenerunt, ibique sanctissimi confessoris Aurelii sumpto corpusculo feretroque⁸ imposito, magno psallentium choro iuga Alpium pervolarunt laetissimoque cursu ad praefatum locum <in⁹> finibus Germaniae cum ingenti gaudio detulerunt. Quanta vero signa quantaque miracula eodem in loco, postquam sacratissimum corpus ipsius ibidem conlatum <est¹⁰>, per ipsius merita creator instauratorque omnium dignaretur ostendere, pro rei magnitudine humana lingua non sufficit enarrare. Ne tamen penitus praetermittantur intacta, pauca et pluribus narratione fidelium comperta opusculo huic succincta narratione cupimus inserere¹¹. Deposito¹² vero beati Aurelii, qua terram terrae reddidit spiritumque coetibus angelicis copulavit, evenit XVIII kal. octobris.

VITA I

a
Nottingo
episcopo
Vercellen-
si

in Ger-
maniam
deferitur.

—¹⁸ om. S. —¹⁹ que om. H, L, M. —²⁰ actenus S. —²¹ om. S. —²² (qui - amen) om. H.

12. —¹ om. H, L, M. —² Ludewici L, M; Luduwici H. —³ enim H, L, M. —⁴ om. L. —⁵ vexit L. —⁶ christiani S. —⁷ et H, L, M. —⁸ que om. H, L, M. —⁹ supplevi. —¹⁰ (quanta vero - inserere) om. H, L, M. —¹¹ deposito S.

II. VITA S. AURELII A. WILLIRAMMO

E codicibus bibliothecae Monasteriensis 23 (= B), bibl. Stuttgartensis Fol. 58 (= Z), bibl. Treverensis 454 (= T). Cf. Comm. praev. num. 8.

Prologus in vitam sancti Aurelii episcopi, cuius festum est XVIII kalendas octobris.

Prologus.

1. Fratri¹ dilectissimo et in divinarum scripturarum <interpretatione²> acutissimo abbati Willihelmo vermis et non homo Ebersbergensis Williram (3) ad omnia fraternae iussionis munia libentissimam conivenciam. Scio, frater et dilectissime

domine, quia sapienciam tuam, quam in divinis melodiis et computi subtilitate sine ficcione didicisti, absque invidencia communicas et ideo, ut sapientem decet, alios in suae artis professione tibi non impares existimas. Unde et a me ydiota, qui tantum casus et tempora in divinis libris pro utilitate legencium studeo emendare, quasi a doctissimo scriba vis impetrare, ut nenias meas,

1. —¹ Prologum om. T, Z. —² suppl., om. B.

(1) De his, Comm. praev. n. 14. — (2) De Nottingo, cf. F. SAVIO, *Gli antichi vescovi d'Italia*, t. I, p. 443; supra, Comm. praev. n. 14. Sunt qui Nottingum Constantiensem (920-935) pro Vercellensi scribendum putent. Satis infelicitur; nec iis assentitur A. HAUCK, *Kirchengeschichte Deutschlands*, t. II, dritte und vierte November Tomus IV.

Aufl., p. 822, qui tamen in antiqua Hirsaugiensis coenobii historia dubius haeret. — (3) De Willihelmo Hirsaugensi abbati († 1091) et Willirammo Ebersbergensi († 1085), Comm. praev. n. 10; A. HAUCK, *Kirchengeschichte Deutschlands*, t. III, pp. 860-63; 968-69.

18 quas